

Leto III.

NA MEJAH

Štev. 12.

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. Letna naročnina 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

Ček. račun št. 12.886
Telefon Jesenice 625
Uprava in uredništvo:
Jesenice, Krekov dom**LIST ZA GOSPODARSTVO, PROSVETO IN KULTURO**

Jesenice, 11. junija 1938

Pozdravljen, narod slovenski

bodi večna tvoja zvestoba svetinjam, katerim prihajaš poklanjat svoja najgloblja čustva vdanosti in ljubezni — svetinjam, ki blestijo v srcih slehernega med nami in so naša veličina in življenje!

Utopljeno v narodno praznovanje, pozdravlja gorenjsko prosvetno žarišče v svoji sredi župane gorenjskih vasi, ki prihajate, da s svojim pokroviteljstvom Slovenskega tedna na Jesenicah potrdite živo in trajno vez slovenske skupnosti in moči na razmejitvah zemlje, duha in jezika, da glasno izpričate resnico o nedeljivosti katoliškega naroda, ki hodi pota večnih borb za resnico in svobodo. S seboj prinašate jasne odble-

ske življenjskih utripov gorenjskega ljudstva, da se zlijejo v nezdržen val manifestacij slovenske in katoliške samozavesti. Bodite prisrčno pozdravljeni!

Pozdravljena mladina, ki prihajaš v sklenjenih vrstah, zravnana in odločna, v svoji skromnosti silna. Slovenski fantje, po očetih ste podedovali korak, da zmorete težo žrtev, ki jih sprejemate na poti k idealom. In prihajate k nam — od studenca k vrelcu — iz vseh dolin in hribov naše lepe Gorenjske, da si sežemo krepko v roké kot brat bratu. Pričevanje dejanj je silnejše in resničnejše, drugih dokazov treba ni obvarovani dediščini naših očetov, ker vemo, da so jim roke omahnile k srcu, ki nam je s tihim zaupanjem izročalo nedovršeno po-

Anton Kastelic, duh. svetnik.

zdravljeni v gorenjskem žarišču, saj prinašate žarke ljubezni iz svojih domov in toploto slovenskih ognjišč. Prihajate po svežo silo za svojo rast, zakaj v nji je blagoslov božji, ki povečuje namen vaše zrelosti za največje in najplemenitejše žrtve, ki bodo dopolnjevale vašo in gradile narodovo bodočnost. Bodite iskreno pozdravljene v njegovem imenu.

Iskreno pozdravljeni vsi v naši sredi, ki prihajate gradit narodovo skupnost z živim pričevanjem svoje pokornosti in ljubezni do njega, da izlijete iz svojih src pesem njegovega neklonljivega duha. Naj nas ti dnevi Slovenskega tedna združijo v še tršo, nedeljivo celoto k manifestaciji slovenskega duha in jezika na sleherni pedi naše lepe domovine.

slanstvo. Sprejeli smo ga in držimo ga krepko, saj je v naših srcih nalik glasu zapovedi, da ne odstopijo niti pedi od poti, ki smo si jo izbrali za svoj življenjski smoter. Inti dnevi so merilo naše vrednosti, dokaz dela, ki ga kot pravi sinovi domovine izvršujemo za lepšo bodočnost naroda.

Za njimi prihajaš tudi ti, slovenska mladenka; izpod Triglava si s sestro z Bleda in iz Bohinja, izpod Stola prihajaš in odondod izpod Jamnika. — Po-

Valentin Markež, župan.

Triglavsko fantovsko okrožje

Gibanje odsekov od 1. oktobra 1957 do 1. junija 1958.

Veliko Triglavsko fantovsko okrožje beleži v letošnji sezoni nad vse zadovoljivo gibanje svojih odsekov. Poleg spodaj navedenih podatkov je bilo na njegovem področju v letošnji sezoni izvedenih 10 farnih sestankov na sedežih odsekov, 9 akademij s telovadnimi nastopi, 14 dramskih predstav in 6 prosvetnih večerov. Kako močno in disciplinirano je gibanje posameznih odsekov na področju okrožja in koliko kulturno vzgojnega dela je bilo izvedenega po njih za dobrobit naroda in domovine, nam pričajo naslednji podatki:

Jesenice: Najmočnejši odsek, kateremu stoje na čelu preizkušeni organizatorji in najboljši tehnični vaditelji, beleži naslednjo načrtno izvedbo: 52 skupnih sestankov, 27 predavanj, 224 telovadnih ur. Ves ta ne majhen spored je poleg zunanjih zadev razdeljeval in določeval na 8 rednih sejah in 5 izrednih. Novih članov je sprejel 58.

Koroška Bela: Odsek velikih sposobnosti in dobrih voditeljev ne zaostaja za jeseniškim. Koliko žrtev in samoodpovedi je bilo treba za izvedbo programa: 28 sestankov, 22 predavanj, 150 telovadnih ur, 8 rednih sej in 2 izredni. Novih članov je k odseku pristopilo 21.

Radovljica: Odsek, ki je dal kulturnemu življenju v kraju plodnost in pomembnost. Dokazuje: 31 sestankov, 25 predavanj, 180 telovadnih ur in sklepčnost na vseh 8 rednih sejah in 1 izredni. Pristopilo je 15 novih članov.

Kamna Gorica: Žebjarji in prosvetni borci ne zaostajajo. Priča: 30 sestankov, 22 predavanj, 98 telovadnih ur in 17 novih članov je odbor sprejel na 8 rednih sejah.

Kropa: Sinovi najstarejših slovenskih fužinarjev rastejo plodno z dediščino svojih očetov:

Slovenska ministra Jeseniškemu Slovenskemu tednu

Dr. Anton Korošec:

Jeseniški slovenski teden je prevzel nalogo prikazati pomen kulturno-prosvetnega dela in njegovih vrednot med našim obmejnim življenjem zlasti na severozapadni meji naše domovine.

Jesenice, kot skrajna obmejna postojanka je po svoji zemljepisni legi ter gospodarski in kulturni pomembnosti za naš življenjske važnosti, je pa hkratu najbolj izpostavljena tujim vplivom, tako v narodnostnem, kakor tudi v kulturnem in socialnem pogledu. — Zato je zamisel slovenskega tedna vsekakor treba toplo pozdraviti ter mu želeti ves uspeh.

Dr. Miha Krek:

Pozdravljeni Gorenjci na Slovenskem tednu!

Tu v gorenjski skalnati strani, kjer je življenje trdo kot kamen, pa domačija lepa kot materino oko, tu na mejah jugoslovenskih — slovenske narodnostne pa segajo še precej čez — je dvakrat, trikrat treba, da organiziramo, čuvamo in ohranjamo našo narodno kulturo.

Ker smo tujskemu vplivu bolj izpostavljeni kot Slovenci kje drugje, ker so gruntni bori in majhni, ker mora naša kri s te zemlje v tovarno ali pa po svetu, mora naš rod biti bolj — trmast ne — vztrajen in svojeglav v čuvanju materine molitve, očetovih nauk, domačih svetinj in navad, da ostane naš, da ohrani naše srce in naš obraz.

Dobro delo delate Jeseničani, da ste letos kar cel teden temu namenu posvetili. Slovenski teden naj bo za ves naš kot mobilizacija, revija organiziranega narodovega življenja zaradi spodbude in oživljenja prav vseh mnogovrstnih panog plemenitega socialnega in kulturnega udejstvovanja.

Ob spominu na velike može, močne zglede, ki so že izšli iz teh gorenjskih hribov, ob naših slikah, drugih umetnijah, ob naših pesmih se navdušimo in sklenimo, da bomo ostali pristne, značajne grče slovenske, ki jih lahko usoda preseka, zlomiti pa ne more.

Slovenska katoliška prosveta na Jesenicah v službi narodne samobitnosti

Plavžarsko mesto Jesenice je eldorado, na katerega zidata kapital in proletariat svoje nade. V dolini, ki je bila v preteklem stoletju še vsa porastla z grmičevjem in skalnata, je nastalo mesto, ki je zvezalo trg Jesenice, vasi Plavž, Hrušico, Savo, Javornik in Koroško Belo. Zadnji dve vasi nista še vključeni v občinsko zvezo mladega mesta, vendar pa sta tesno združeni med seboj. Še ta zanimivost je pred kratkim bila, da je šla občinska meja skozi vežo sedanjega župana g. Markeža. Ne samo kot obmejno mesto Jugoslavije, tudi kot važna točka na poti iz severa na Jadran igrajo v narodnostnem smislu Jesenice veliko vlogo. Zanje se je bil boj od konca prejšnjega stoletja v narodnem, pa tudi političnem pogledu. Danes niso več Jesenice trg iz davnine, pač pa mesto, kamor so se zatekli v teku zadnjih dvajset let vsi, ki so iskali kruha in ki ga jim je dala jeseniška industrija. Pred tem časom so prišli samo izvoljenci sosednih pionirjev mosta na Jadran. Takrat so bile Jesenice dolga vas.

Pred štiridesetimi leti, v času kresanja duhov in vstajenja slovenskega ljudstva po dr. Mahničevi poti iz mlačnosti in gosposkega kavarništkega obeležja, so se tudi Jesenice zganile. Po katoliškem shodu leta 1894. v Ljubljani se je ustanovilo Delavsko podporno društvo, ki je položilo temelj delavski strokovni organizaciji. Dr. Krek in tedanji župnik A. Šinkovec sta položila po velikem delavskem poborniku ta temelj. Tisti čas pa je v tovarniško gospodo zavel tudi nov duh. Preko Karavank so prišli gospodje z novim duhom pangermanizma. Z njimi so prišli specialisti njihove narodnosti in tudi ljudje, ki jih je rodila sicer slovenska mati, vendar so bili mednarodni in »deutschgesinnt«. Socialna demokracija je začela tedaj prodirati v Jesenice z naukom mednarodnega sožitja in boja za proletariat, pa je bila bolj raznarodovalen faktor jeseniških ljudi. Naši neprijatelji so imeli močno orožje v svoji oblasti v službi kot predpostavljeno: Jeseničani so začeli misliti na samoobrambo.

Dr. J. Ev. Krek in Šinkovec, ki sta imela organizatorja v Petru Rozmanu, sta sklicala leta 1896. pogumne fante, ki so bili večinoma Bohinjci, ker so bili pravi jeseniški »purgarji« preveč »liberal«, pa tudi nedovzetni zaradi svoje komodnosti za delo. Leta 1897. je potrdila visoka deželna gosposka pravila »Slovenskega katoliškega izobraževalnega društva«, ki pa mora biti samo izobraževalno, ne sme pa poudarjati svojega velikega slovenstva. Pa so začeli mladi z velikim ognjem vnemati kresove v srcih Jeseničanov za slovenske svetinje. Velika je bila njihova bojevitost. Pod predsedstvom Nikola Bernarda so zvesto poslušali svojega farnega pastirja. V besedi na odru, v predavalnici, na izletih je rasla velika skupnost slovenskih delavcev za križ in svobodo naroda. Neprijatelji so se zganili. Ni jim bila dana več privlačnost mednarodnega raja v burševski šoli, ne privlačnost »Stahl und Eisen« in raznih drugih klubov, ker fantje in možje so imeli svoje društvo, kjer je donela slovenska pesem.

»Los von Rom!« je bila krilatica, ki je v začetku novega stoletja priplula čez visoke Karavanke na Jesenice. Iz Beljaka so se pripeljali »burši«. Lutrovski tempel v Novi vasi je postal pribežališče tega evangelija, Lutrovski obred, štirikratni »F«, »Turnverein« je našel v tem templju svoj dom kot prva trdnjavičica mostu na Jadran. Boj se je vnel. Naši fantje so bili vroči pritepenim nositeljem brezverske tuje besede. Zgodilo se je, da je govorila večkrat pest. Društvo, ki ni imelo še telovadbe, je napravilo strelski klub. Na izobraževalnih večerih se je najbolj poudarjala narodna misel. Ciril-Methodova družba je imela v društvu svoj odsek pod Zabukovcem, naslednikom Šinkovca. Še Marijina družba je imela svojo lastno podružnico. Slovenske katoliške žene in dekleta so šle v boj proti sovražniku svetinj, katerih največje varuhinje so ravno one. Takrat nisi videl moža, fanta, žene

France Klinar

ali dekleta brez narodnega traku, kakor tudi ne nasprotnika brez »frankfurtarice«. Še Slovence, ki so bili v strahu ali ki niso marali »klerikalnega zmaja«, so dičile tuje barve. Nemški »Verein«, kakor »Stahl und Eisen«, »Turnverein«, še »Südmarka« je imela precej slovenskih ljudi, ki jim je bila slovenska trobojnica odveč in žaljiva. Morda si lahko še danes ogledate v Celovcu lepo sliko teh ljudi v gostilni ».....«. Vse to je zadosti jasna priča veliki nalogi »Slovenskega delavskega katoliškega društva«, ki je imelo v tem času ta naziv.

Leta 1904. pa se je ustanovilo telovadno društvo »Sokol«. Ker se je takrat tudi v »Sokolu« začela širiti iz Prage v duhu husovstva krilatica »Proč od Rima«, je društvo stalo pred novim dejstvom. Postaviti so morali ograde tudi proti neprijatelju največje narodove svetinje, svete vere. Predobro se je zavedalo društvo, kateremu je bil takrat predsednik Šimen Ravnik, duhovni

52 sestankov, 20 predavanj, 120 telovadnih ur, 8 rednih sej in 1 izredna. Novih članov je pristopilo 19.

Breznica: Pod Stolom so se krepki sinovi Gorenjske ukoreninili ter strnili za bodočo rast. Dokazuje: 19 sestankov, 12 predavanj, 64 telovadnih ur. Na 8 rednih sejah je odbor sprejel 11 novih članov.

Gorje: Sinovi očetov, ki že 60 let neomajno stoje na braniku katoliškega slovenstva, so jim enakovredni: 32 sestankov, 18 predavanj, 124 telovadnih ur, 8 rednih sej in 2 izredni z 18 novimi člani.

Bled: Fantje blejskega kota niso niti za ped zaostali za Gorjanci in se menda kar merili z njimi: 32 sestankov, 17 predavanj, 125 telovadnih ur. Rednih sej 8, na katerih je odbor sprejel 12 novih članov.

Ribno: Najmlajši odsek, ki je bil ustanovljen januarja, je z vsemi silami pohitel za ostalimi: 20 sestankov, 12 predavanj, 40 telovadnih ur. Imel je 5 rednih sej in sprejel 15 novih članov.

Dovje: Odsek je napravil nekoliko manj dela, kot bi ga lahko izvršil: 22 sestankov, 8 predavanj, 50 telovadnih ur. Na 8 rednih sejah je odbor sprejel 10 članov.

Rateče - Planica: Eden najmlajših in tudi najagilnejših odsekov je od ustanovitve dobro delal: 18 sestankov, 10 predavanj, 50 telovadnih ur in 5 rednih sej. Novih članov je pristopilo 16.

To bi bil kratek pregled celotnega sporeda, ki je bil stavljen odsekom v izvedbo. Sprotni pregledi in poročila posameznih odsekov so se vršili na treh rednih in enem izrednem zasedanju okrožnega sveta na sedežu okrožja na Jesenicah.

Od oktobra lanskega leta do danes beleži Triglavsko fantovsko okrožje na svojem področju skupaj 289 sestankov, 185 predavanj in 1160 telovadnih ur, kar je spričo kratkega časa in malega obsega ogromno delo, ki ga je načrtno iz-

vedel po svojih odsekih kot edinica Zveze fantovskih odsekov. Če računamo za sestanek uro in pol, za predavanje samo pol ure in telovadne ure, dobimo v tako združenem času skupaj 1686 ur ali 140 dni in 6 ur nepretrganega dela za slovensko kulturo in prosveto, ki so ga žrtvovali naši fantje v dobrobit naroda in države v pičlem času osmih mesecev. To je davek krvi in duha, ki so ga plačali slovensko in katoliško čuteči fantje zaradi razdiralne politike nasprotnikov slovenskega naroda, da so ga mogli obdržati v ravnovesju zgodovine, v enakovredni kulturni višini drugih narodov, da se ni utopil v kužni propagandi zahrbnih ideologij. Tak je obračun našega dela osmih mesecev, ki je ogromen po svoji koristnosti in namenu in mu ni enakovrednega nasprotja.

Ta naš sklepni račun bo združen z ostali račun slovenskih fantovskih okrožij v veliki manifestaciji slovenske in katoliške misli v državni skupnosti v dneh mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani, ki ga priredi Zveza fantovskih odsekov.

Mednarodni mladinski tabor v Ljubljani

Pripravite se!

V dneh od 26. do 29. junija letošnjega leta bo v Ljubljani velik mednarodni mladinski tabor. Najvišje pokroviteljstvo nad tem taborom je prevzelo Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. Ob tej priliki se bo zbrala v Ljubljani elita katoliške mladine z vsega sveta. Prijavljenih je doselej devet tujih narodov. Tako bodo na primer že sami Čehoslovaki poslali na tabor nad 5000 udeležencev in Francozi nad 500. Pa tudi drugi narodi ne bodo zaostali. Velikih tekmovanj se bodo udeležili naši najboljši telovadci, ki se bodo poskušali v ostri konkurenci s tujimi zastopniki čim bolj častno odrezati. Zveza fantovskih odsekov in dekliski krožki že zdaj pripravljajo vse potrebno, tako da bo

vodja Zabukovec, Zabret in Prijatelj, prevažne naloge za obstoj društva, nositelja resničnega slovenstva. Narodova beseda je resnično varna le v srcu bogaboječe matere in očeta, ki kakor ta dva spoštujejo in varujejo narodne svetinje. Premajhen jim je bil dom. Kupili so svet poleg Jelena, kjer jim je prizidal g. Ferjan svoj čas dvorano. Društvo pa je hotelo imeti svoj lasten dom. Svet, ki jim z ozirom na središče Jesenic ni bil primeren, so odstopili Ciril-Metodovi družbi za vrtec, sami pa so pričeli z gradnjo v Novi vasi poleg lutrovskega templja. Takrat so za mladino vpeljali telovadbo. G. Rozman Peter pa je na zvit način odkupil lutrovski tempelj (sedaj gostilna »Kobal«) ter ga prekrstil v gostilno »Pri zvitem rogu«. Orodje je zaplenil »buršem« ter poklical telovadce društva, ki so se nazivali »Orli«, v svoj salon, ki je bil prva telovadnica slovenskih katoliških fantov (leta 1905.). Takrat pa je prišel na Jesenice mladi kaplan Čuk, kmalu za njim kaplan Kogej. Prvi telovadec, režiser in predavatelj, drugi godbenik. V novem »Delavskem domu« so se razmahnili. Orel, ki so ga pa obojni neprijatelji po kaplanu klicali s psovko »čuk«, je postal idejni nositelj katoliške slovenske prosvete in kulture po gornji Gorenjski, Koroški. Še celo v Celovcu se je vzgnezdil. Turska železnica v Trst je postala velik pomočnik nemštvu, pa tudi jeseniškim prosvetarjem in telovadcem je služila za razširjanje katoliške slovenske ideje. Od Srednje vasi, preko Sveč, Št. Janža na ono stran Drave je šla naša misel. Vsako leto je bilo romanje na Gosposvetsko polje, kjer so prosili pri Mariji za slovenski rod in njegovo svobodo. Vojvodski prestol je bil vsako leto deležen šopka Jeseničanov. Hvaležni so nam bili koroški bratje, h katerim smo se morali vtihotapiti le k procesijam v krajih, ker nam jih je koroška deželna vlada pri vsakem drugem nastopu prepovedala. V Mirni pri Gorici smo se udarili z iredentisti, v Šent Ilju na Štajerskem z Nemci ob priliki blagoslovitve novih domov.

Doma pa smo držali mladino, da se ni potujčila v nemški šoli, kateri so pomagali v rojstvo še slovenski člani nemških društev. Tako je pred vojno pod duhovnim vodstvom g. Skubica, naslednika g. Zabukovca, društvo delalo z vsem ognjem in je bilo predstavnik večine Jesenic. Jesenice so ostale slovenske največ po zaslugi katoliške slovenske prosvete.

Vojna... Vzela nam je fante. Največ jih je šlo od nas, ker so bili gospodom neljubi. Pa niso nas stisnili k tlom. V našem domu je vstal zopet Krek z majniško deklaracijo. Ker je bila večina moških v vojski, so se dvignile žene. Poživila jih je zahteva »Naše krvi« pod Slavkom Savinškom. Ob izpolnjeni želji, na dan vstajenja, so bili fantje in možje pripravljani. V narodni straži niso iskali blagajn in zaplemb, v narodni straži so služili osvobojeni domovini. Orlovski red je držal disciplino stražarjev naše domovine. Po dneh prehodov jih je šla večina v koroške dobrovoljce. Šli so v času plebiscitne dobe zopet med brate s slovensko mislijo in ljubeznijo, da pridružijo našo zemljo domovini Jugoslaviji. Ob nesrečnem plebiscitu so stali onstran Karavank po vaseh v pomoč možem in fantom, ki so rasli v organizaciji, ki so jim jo prinesli oni. Saj ni bilo mnogo drugih, dasi so bili člani organizacij tostran Karavank. Pa smo padli tudi največ zaradi tega, ker ni bilo volje za agitacijo, zlasti ne zaradi očitka obveznosti v vojski. Kaj pravijo tisti ljudje danes?

Borba za narodove svetinje pa je bila tudi doma trdna. Malo jih je bilo, ker mednarodni teror je bil velik. Pa so prodrli. Nov Krekov dom jasno priča o velikem delu katoliških slovenskih prosvetarjev, odlikovanja mladine v njih pričajo o veliki disciplini narodne vzgoje. Zato ob jubileju slovenske misli in besede, dvajsetletnici narodove svobode, pravimo: Naj ne bo med nami Judeža, ki bi prodal to našo lepo zemljo za srebrnike tujcev, da iz nje napravijo lončarjevo njivo — njivo krvi. K. Fr.

Narodno slavlje — praznik delavstva

Zgrinjale se bodo množice iz našega okraja in še od dalj po naših jeseniških ulicah. Naše slovensko ljudstvo bo prihitelo, da s svojo nav-

svojih prednikov, da iz njih črpa svojo narodno zavest, ob kateri se bo razbilo vse, kar bi utegnulo motiti njegovo svobodo. Zgodovina naših očetov je častna in sedanji rod ima močno voljo prav tako izročiti potomcem.

Slovenski teden, to narodno slavlje, bo v svojih dneh odmaknilo posamezne stanove od vsakdanjega gospodarskega medsebojnega trenja in povežalo v eno samo veliko narodno družino. V družino, katero preveva nezlomljiva zavest narodne edinosti. Naš narod je v velikanski večini ubog. Vse, kar nas razdvaja morda od časa do časa na gospodarskem področju, je izvor tujcev. Mi to vemo, zato se ne damo zapeljati. V vzajemnem prizadevanju skušamo v vseh trenjih najti zlato srednjo pot izhoda, kadar gre za gospodarske interese naših slovenskih stanov.

To, da se Slovenski teden prireja baš v naših delavskih Jesenicah, ni slučaj. Slovenska kronika zadnjega pol stoletja zadostno izpričuje, da je bil naš katoliški tovarniški delavec, ki se preživlja od zaslužka iz rok v usta in je njegov obstoj mogoč samo od dela, tisti, ki se je žrtvoval telesno in duševno za svoj narod. Štirideset let je neutrudljivo branil svoj slovenski jezik pred svojimi ponemčurjenimi predpostavljanimi. V letih pred vojno, kdor je bil zaveden slovenski delavec, je bil obsojen v zapostavljanje. Napredovanja so bila možna samo onim, ki so klonili svoje hrbte tujcu. Še danes nekateri taki vršijo svojo službo. Starejši se takratnega dogajanja še močno spominjajo. Jeseniški delavec je

Arnež Peter, banski svetnik

zočnostjo izpriča zvestobo svojemu narodu, svoji slovenski samobitnosti. Dokazalo bo ob slovenskem tednu naše ljudstvo, ki živi v mejah dveh mogočnih sosedov, da pozna zgodovino bojev

bil med prvimi na Slovenskem, ki je sredi pomemburjenih Jesenic postavil svojo slovensko kulturno prosveto. Žilavosti in odpornosti teh pionirjev se ima danes zahvaliti naša ožja domovina, da je v teku let zraslo tako lepo število naših prosvetnih domov, kjer se današnja mladina pripravlja za borbo življenja in v katerih črpa svojo slovensko narodno zavest in ponos. Naš jeseniški delavec je vršil težke boje že v povojni dobi z nemškim marksizmom. Iz tovarne so metali družinske očete. Samo zato, ker so bili dosledno slovenski in katoliški. Jeseniško delavstvo še dobro pomni, kako so pri takratnem »Jelenu« višje vodilne osebnosti podjetja z rdečim pušljcem na sukniču v bratskem razpoloženju s svojimi sodrugi-delavci na veselicah znali samo nemško. Naše delavstvo pa se je ob teh neprestanih borbah učilo klenosti in se lahko danes s ponosom ozre nazaj na minule čase. Zgodovina njihovega udejstvovanja je častna. Mlajši rod

ne zaostaja, zato se ni ustrašil velikanskega truda, ki je položen v to gorenjsko narodno slavje. Jeseniški Slovenski teden je delavski praznik. V teh dneh bo dokazal svojo ljubezen do svojega naroda. Dokazal bo s pesmijo, igrami in govorom, da se njegovi gospodarski interesi dajo uspešno reševati le, če je delavski stan naslonjen na narod, le če v narodni skupnosti vrši svoje stanovsko poslanstvo.

Ta Slovenski teden, ki je predvsem posvečen narodnim svetinjam, daje delavskemu stanu spoštovanje vseh, ki svoj narod v resnici ljubijo, z njim žive in ga branijo. Delavstvu je to v čast.

Slavje naroda — praznik delavstva. In z jekleno verigo skupnosti smo povezani v občestveno čuječnost in čustvovanje za zmago naroda, ki se bori za pravico svojih sinov, za večno žive svobosčine kladivarjev, ki mu kujejo temelje z največjimi žrtvami, saj je svoboda delavstva — svoboda naroda!

Roditelji, šola, prosvetna društva — posredovalci kulture

Kultura ali prosveta prehaja od rodu do rodu; vsak rod naj bi jo pomagal množiti ter naj bi jo pomnoženo izročil potomcem. Nihče se ne more sam zase brez truda in napora in pripomočkov okoristiti s kulturnimi pridobitvami svojih prednikov in sodobnikov. Človeku je nujno treba smotrene vzgoje in pouka, da se more seznaniti s kulturnimi pridobitvami ter obenem usposobiti, da more kulturno delo nadaljevati.

Človek se sicer vse življenje uči, vendar se najlaže in najhitreje uči v mladosti. »Kar se je Janezek naučil, to Janez zna«, pravi naš pregovor. Vzgojna in učna doba v splošnem neha s polnoletnostjo. Življenje do polnoletnosti pa delimo zopet v tri dobe: v otroško ali predšolsko dobo, v šolsko in v mladeniško (deklško) dobo.

Vzgoja v otroški dobi je prvenstveno v rokah roditeljev. Otrok potrebuje v tej dobi skrbne telesne nege. Umsko se silno hitro razvija: sprejema po stopnjama se razvijajočih se čutilih obilico dojmov, ki jih izpričuje z vedno bolj se razvijajočim govorom. Z neprestanim gibanjem si utrjuje mišičje, z igrami si razvija duševne sposobnosti.

V šolski dobi si delita otrokovo vzgojo šola in dom. Vzgoja je uspešna le tedaj, če oba činitelja stremita harmonično za istim smotrom. Ljudska šola posreduje učencem spoznavanje raznih vrst znanja, spretnosti in vednosti, znanosti in umetnosti. Učenci dobe v šoli veselje do nadaljnje izobrazbe ter se usposabljaajo za poznejšo samoizobrazbo. Šola oblikuje otrokovo dušo, ki je dovzetna za vse dobro, a tudi za slabo. Alkohol, slab zgled, slaba družba, slabo čtivo, detektivski romani, kino, časopisna poročila o umorih, samomorih, ločitvah zakona in podobno so strup za otrokovo dušo. Ni bistvo ljudske šole, ki posreduje vzgojo najširših plasti naroda, v tem, da bi vtepavala otrokom kar največ različnega znanja in veščin, temveč je njena prvenstvena naloga, da vcepi dečku in deklici ljubezen in ponos do kulture lastnega naroda ter njegovih svetinj; v razumevanje slovenskega jezika, lastnih pravljic, pripovedk in legend, šeg in običajev, vere in mišljenja, umetnosti, zgodovinskega razvoja, gospodarskega, socialnega, državnopravnega in mednarodnega življenja. Temeljno izobrazbo za potrebe praktičnega življenja v trgovini, obrti, poljedelstvu in gospodinjstvu pa dajaj bolj nadarjenemu naraščaju meščanska šola.

Po dovršenih osmih šolskih letih šolska ob-

veznost preneha. Le majhen odstotek mladine (v mestih več, na kmetih manj) se šola še dalje v srednjih, strokovnih in visokih šolah za bodoče strokovne in inteligenčne poklice.

Leta po končani ljudski šoli so za mladino najbolj nevarna. Telesno dozorevanje dečka v mladeniča in deklice v mladenko povzročijo v vzgoji revolucijo. Naraščajoče sile razvijajo pri fantih nagon po borbenosti, potrebo po pretepanju in metanju ter v odporu zoper prejšnjo avtoriteto. Fantje se vplivu roditeljev in prejšnjih vzgojiteljev odtegujejo, stara prijateljstva popuščajo, postanejo samozavestni, občutljivi in kljubovalni. Hrepene po neznanem, po pustolovščinah. Ker so se odvrnili od staršev, iščejo osebnosti, ki naj bi bila njihov ideal, njihov vzor. Ko jo najdejo, ji slede v vsem z navdušenjem in brez slehernega premisleka. Polagoma ta revolucionarnost preide v mirnejši štadij, a se prične vedno glasneje vzbujati želja po ljudeh in po življenju, po ljubezni in sreči. Pri mladenkah je ta preobrat malo milejši in se deloma kaže v drugačnih oblikah.

Mladostnik rabi dobrega vodnika, ki naj ima razumevanje in ljubezen zanj. Prirojene borbenosti, samozavesti itd. ne smemo s silo zatreti, temveč moramo nakopičene sile usmeriti v oblike, kjer ne morejo škodovati. Takemu smotru naj služijo naša prosvetna društva, ki nadaljujejo z vzgojo tam, kjer je šola končala. Borbenost, potrebo po pretepanju in metanju naj mladostnik izkoristi pri telovadbi, sportu in delu z rokami, samozavest pri javnih nastopih in igrah, hrepenenje po neznanem v naravi s turistiko, primernimi predavanji, z lepim čtivom, z obiski dobrih kinopredstav, a vzorniki naj mu bodo starejši društveni tovariši. Zaposlenost v društvu naj ga odvaja, da ne bo imel časa za ubijajoče duševno razglabljanje in ne občutka osamelosti. Lepo petje in glasba bosta blažilno vplivala nanj. Mladostnik ima hude verske dvome in boje. Društveni duševni vodja mu jih z obzirnostjo in dobrohotnostjo lahko sproti razprši.

Katoliška prosvetna društva obstojajo pri nas že blizu petdeset let. V tej dobi so izvršila že velikansko kulturno delo. Poglejmo malo nazaj v dobo, preden so začela delovati v naših krajih prosvetna društva. Hodili smo v ljudsko šolo otroci iz raznih vasi. Na poti v šolo ali domov, kakor hitro smo bili izven naselja, smo se spoprijeli šolarji enega kraja z onimi od drugod. Pozimi smo se dajali s kepami, poleti s šibami,

vsak udeleženeec za časa svojega bivanja v Ljubljani lahko povsem zadovoljen. Prenočina bo minimalna, saj bodo siromašnejši udeleženci lahko prenočevali celo za 3 din. Prehrana bo prav tako cenena; shajalo se bo že s 7 din, tako da udeležencu za najpotrebnejše stvari ne bo dnevno treba porabiti skoraj več kot kovača. S tem je dana možnost, da se bodo udeležili tega veličastnega tabora lahko vsi katoliški Slovenci. Saj je tudi prav, da se na naši največji prireditvi v zadnjih letih udeležimo manifestacije v številu, ki bo vsemu svetu dokazalo, da smo Slovenci narod, v katerem ogromna večina čuti katoliško in katoliško hoče v svojem dejanju in nehanju. Na tabor bodo vozili posebni vlaki. Voznina bo močno znižana, tako da tudi udeleženci iz najoddaljenejših krajev Slovenije ne bodo imeli velikih stroškov. Prijavljajte in pripravljajte se že zdaj na ta veliki praznik katoliške mladine!

Mogočen bo slavnostni sprevod.

Tudi zunanje priprave na velike taborne dni so v polnem teku. Do podrobnosti so že izdelani načrti za dekoracijo posameznih vidnih točk, tako za Stadion, za tribuno, za godbeni paviljon, za tribuno na Miklošičevi cesti, za dvorano hotela Uniona, za gledališče in za železniško postajo. Tudi Ljubljanski grad bo primerno dekoriran in ponoči razsvetljen. Nekatera poslopja, v katerih bodo za časa tabornih dni stanovali inozemci, bodo okrašena z zastavami njihovih držav. Višek zunanjega sijaja pa bo dosežen v mogočnem slavnostnem sprevodu. Zbirališče za ta sprevod se bo nahajalo v prvi vrsti na Resljevi cesti, dalje v Streliški ulici in na prostorih okrog Jugoslovanske tiskarne. Izhodišče sprevoda bo na Mestnem trgu. Sprevod bo šel Pred škofijo, dalje po Stritarjevi ulici na Marijin trg, po Miklošičevi cesti, kjer bo predvidoma defile, nato

bo zavil na Masarykovo cesto, dalje na Tyrševo in po njej na Stadion. Vhod v Stadion bo skozi glavni portal na Tyrševi cesti. Baza sprevo da bo 10.000 organiziranega članstva in približno 500 kolesarjev. Sprevod bo dolg več kot pet kilometrov in bo mimo hod trajal približno pol drugo uro. Mnogo bo v tem sprevodu tudi konjenikov; posebna skupina bodo konjeniki, ki bodo nosili vsak po eno zastavo sodelujočih narodov. V sprevodu bodo tudi velike skupine narodnih noš. Da bo razpoloženje še svečanejše, bodo v sprevodu igrali tudi številne godbe. Kakor vse kaže, bo ta sprevod med najimpozantnejšimi, kar jih je bela Ljubljana sploh kdaj videla.

Z Breznice

Od šolskega upraviteljsva na Breznici pri Žirovnici smo dobili sledeče:

Zaradi nepotrebnega razburjanja in bedastih govoric, ki jih morejo širiti in verjeti le nerazodni ljudje in ki so zadnji čas nastale v zvezi z izvajanjem nekaterih šolskih odredb, sporočamo javnosti:

1. Ministrstvo prosvete je za časa Jevtičeve vlade z odlokom O. N. št. 37.805 dne 10. junija leta 1955 izdalo pravila o vršenju verskih dolžnosti učencev ljudskih šol, s katerimi predpisuje vsem učencem obvezno udeležbo pri sv. maši ob nedeljah, zapovedanih praznikih in ob dnevih, ki jih našteva pravilnik, kakor tudi, da med šolskim letom večkrat opravijo sv. spoved in prejmejo obhajilo (gl. čl. 18).

Zanemarjanje verskih dolžnosti se mora kaznovati po členu 1. iste odredbe, ki se glasi:

Učenci ljudskih šol so zavezani izvršiti predpisane verske dolžnosti. Neopravičeno in hoteno zanemarjanje teh dolžnosti se kaznuje po predpisih § 61. zakona o ljudskih šolah... (opomin, denarna globa.)

2. Kakšnih javnih prireditiv se smejo učenci udeleževati, odnosno pri njih sodelovati, določa

koprivami in kamni. Učenci jeseniške slovenske šole so se pretepali z učenci nemške šole, kjer so se mogli. Odrasli fantje ene vasi so napadali fante druge vasi. Fantje so zvečer peli na vasi, a potem vsak pri svojem dekletu vasovali pozno v noč. O praznikih so prihajali domov vojaki. Mnogokrat je bil kdo z bajonetom zaboden. Ob nedeljah so se fantje in dekleta, ker niso imeli drugega prostora, shajali, popivali in plesali v gostilnah. Ko so bili od alkohola dovolj razgreti, je nastal prepir in nazadnje pretep, ki je dostikrat končal z ubojem. Dekle je imelo navadno najrajši tistega, ki je bil največji pretepač. Koliko žalosti in uničenih življenj so povzročile te nesrečne navade!

Prišel je dr. Krek! »Fantje, ustanovimo društvo!« Pravila je oblast potrdila, društvo se je

Versko življenje ob mejah

Ker je versko življenje v tesni zvezi z vsem našim življenjem, ki posebno v kraju, kakor so Jesenice, hrumi in valovi — zato se ni čuditi, da valovi pljuskaajo ne samo po kameniti strugi, temveč radi udarijo čez in se razlijejo po zelenih livadah.

Tako se človeku nekako zdi, ko premišljuje versko življenje na Jesenicah. Skoraj bi se zdelo včasih, kot da bi se morali bregovi, v katere buta komunizem, adventizem, verska brezbriznost mnogih (čemur se ni čuditi), raztrgati... Pridejo pa zopet trenutki, ko čutimo, da smo vendarle še stari slovenski narod, ki je nosil časten naslov: **veren**. Spomnimo se na lepo evharistično slovesnost, ki se je vršila pred nekaj leti, ko so se v tihi, mirni noči zbirale množice v naši lepi, skoraj docela novi cerkvi. Spomnimo se na misijon, ki se je kmalu potem (1954) vršil: pa se zopet zdi človeku, da ni tako hudo, kakor nekateri vpijejo. Treba le, da to v sebi še bolj poživimo, da nam versko življenje ne bo samo nekaj zunanjega, plitvega, čustvenega, temveč da bo tudi pri nas naša vernost ostala (kjer se je pa kaj zamajala, pa zopet postala) to, kar je našim prednikom bila dolga stoletja: **najgloblji temelj vsega mišljenja in dela** — in s tem vir notranjega miru in vedre zadovoljnosti, zaklad resnice in dobrote in nepotvorjene življenjske modrosti.

Le žal, da je pri nas pri mnogih krščanstvo oslabele, obledelo, zvidenelo. Mnogi cerkve ne pogledajo — zavrgli so učenika in rešenika: Kristusa, pa so izvolili druge bogove. Ubogali so kratko človeško pamet, oziroma strast. Morda mislijo, da se je krščanstvo preživelo? Vprašanje, ali se je krščanstvo preživelo ali ne, je odvisno od tega, ali je resnično ali ne. Ako so nauki krščanstva živa in neizpodbitna resnica, ne bomo imeli nikoli dovolj vzroka za trditev, da se je krščanstvo preživelo. Taka vera, ki je zgrajena na resničnih temeljih, ne more v nobenem slučaju postati nepotrebna, stara, nerabna. Krščanstvo kot vera, ki urejuje mišljenje, hotenje, čustvovanje in delovanje celotnega človeka, pa že celo ne. Bilo pa bi mogoče, da bi posamezniki, ali tudi celi narodi naenkrat več ne čutili potrebe, da ohranijo svoje krščanstvo. Vera bi se tako na neki način preživela, a vendar po krivdi teh ljudi, ki bi nehali verovati. Ako kdo, n. pr. boljše viki, trdi, da Kristusa več ne potrebuje, še iz tega ne sledi, da mu ga v resnici treba ni. Še manj pa sledi iz takega odpada, da je krščanstvo neresnično.

Da je bilo pri nekaterih na Jesenicah in v okolici versko življenje zelo, zelo plitvo, se vidi iz odpada v zadnjem času k pravoslavju. No, saj škode za Cerkev samo po sebi niso napravili,

ustanovilo. Prejšnji sovražniki so postali prijatelji. Po eno uro daleč iz raznih vasi so kmečki fantje hodili po opravljenem dnevnem delu zvečer k vajam za igro in k godbenim vajam. Dostikrat so po vajah spali kar pri tovariših v kraju, z jutranjo zoro pa vstali in šli domov na delo. Denarja niso zapravljali za pijačo, temveč hranili za uniforme, instrumente in za skupne izlete. Pretepanje, popivanje in vasovanje je med društvenimi člani popolnoma prenehalo.

Društvo in društvene odseke upravljajo po določenih pravih odbori. Ti odbori so izvrstna šola za izobrazbo zastopnikov v občinskih odborih, šolskih odborih, zadrugah itd. Društva vzgajajo k disciplini, k zavesti skupnosti in strpljivosti, k ljubezni do vere, materinega jezika, naroda, države in vladarja.

ker biti katoličan samo v krstni knjigi zapisan, je manj kot premalo — pravoslavje pa z njimi tudi ni nič pridobilo: »Trst, ki ga veter maje...«

Sicer pa, kako naj stoji trdno, kdor cerkve nikdar ali skoraj nikdar (morda kvečemu ob največjih praznikih) ne vidi znotraj, ki svetih zakramentov, kakor pravi, ne potrebuje, »ne čuti potrebe...«

Veliko jih bo tudi pri nas takih. Nekoliko še goje »krščansko zunanost«. Tu in tam še dajo Bogu, kar je božjega, mesto da bi vse svoje življenje uravnali po božjih zapovedih. Bog v marsikateri duši nima več prvega mesta, kakor bi to moralo biti. Na prvem mestu je včasih poklic, včasih denar, včasih zemlja, včasih zopet kaj drugega. Mnogi so poleg vsega drugega še tudi kristjani, namesto da bi bili kristjani najprej in v prvi vrsti. Bog bi moral biti v vsem našem življenju svetlo sonce, ki razsvetljuje in očiščuje sleherni in še tako skriti kotiček srca. Sedaj je pa le kakor drobna lučka, ki jo vsak veter neprijetnosti ugasne.

Gorenjci, bodimo res kristjani; dajmo Bogu v svojih dušah več prostora. Več prostora, več ljubezni, več iskrenosti, resnicoljubnosti in pravičnosti, da bo več sonca in sreče v našem življenju.

No, kakor rečeno, saj se mnogi trudijo po svojih močeh. Zbirajo se po cerkvenih bratovščinah in družbah: apostolstvu mož, ženski in dekliški Marijini družbi, III. redu, deškem in dekliškem Marijinem vrtcu — samo še nekoliko več apostolskega duha zraven, nekoliko več katoliške aktivnosti, da bi tudi druge privabili pa jih navdušili za verske ideale. Tudi sv. obhajila se razdeli v zadnjih dveh desetletjih vedno več, kmalu jih bo 50.000 letno — ne sicer idealno, a vendar razveseljivo v tem oziru, da raste. Tudi glede obiska v cerkvi pravijo tisti, ki so še hodili v staro cerkev, da je veliko večji, odkar je bila cerkev povečana, v kateri so zadnja leta štiri sv. maše vsako nedeljo, začeni s peto uro zjutraj, in zraven še ena na Savi ob 8. Najbolj so obiskane sv. maše ob 8 kot najprikladnejšem času, in zjutraj ob 6. Ob 8 je tudi šolska sveta maša. Ker je mladine čez 1000, bo morda počasi kazalo misliti še na to, da bi bila še ena samo za šolo ob 9.

Nadaljnji mogočen činitelj za procvit verskega življenja bi moralo biti pri nas kot povsod prosvetno društvo. Saj pri nas radi poslušajo in upoštevajo navodila Cerkve in bo z dobro voljo mogoče iti še kvišku. Tudi v sedanjem »Slovenskem tednu« je en dan posebej posvečen samo verski misli. Naj bi res Bog dal svoj blagoslov vsemu našemu kulturnemu delu, ki je na Jesenicah tako razgibano, delavcem pa, ki se tam

trudijo in žrtvujejo, obilo potrpežljivosti. Naj bi iz društva zrastle možje, ki bodo delavni ne samo na prosvetnem in socialnem polju, temveč tudi možje in fantje, ki naj postanejo steber krščanstva na Jesenicah in v okolici s svojim zgledom in besedo!

Ne pozabimo: majhen je slovenski narod, toda močan zaradi vere in prosvete. Zasluga našega krščanskega verovanja je, da nas tuji narodi v teku stoletij niso mogli uničiti. Naš slovenski značaj je zrasel iz pravega, nepotvorjenega krščanstva; naša zgodovina je zgodovina neprestanih bojev za krščansko vero in narodno samostojnost, naša prosveta je vsa prepletena s krščansko miselnostjo; naš slovenski jezik je poln prečudnega bogastva, ako poje o veri in krščanski zvestobi; naša zemlja je polna znamenj požrtvovalne vere nešteti rodov. Vse nam govori, o Kristusu, ki je ves naš, ki je res naš gospod,

naš veliki vodnik in naš kralj. Naj bo tudi nam Jeseničanom! Od časov sv. Cirila in Metoda pa do danes je bil ves naš; naš slovenski obraz je imel, naš je bil, ker je bil mučenik, a kljub temu kralj — iz njegovega vstajenja in poveljanja pa je rasla vera v naše lastno vstajenje. In njegova trpeča in poveljana mati je postala podoba našega tihega in molčečega trpljenja.

Če na Jesenicah hoče pognati tudi ljulika — proč z njo, da bo domača pšenica mogla k soncu. Prvo bodi vedno: vera! Najprej smo katoličani, potem Slovenci in Gorenjci. Najprej Bog, potem mi. Kaj pomaga vsa znanost, vse modrovanje, vse govorjenje, vsa tuja modrost, ki so nam jo vse preveč radodarno posredovali tuji narodi — če ni vere in vesti.

Zapomnimo si pravilo, ki ga je zapisala Haluschka: »Znanost brez vesti, lepota brez nravi, vsak narod pogubi.«

Gospodarska osnova visoke Gorenjske

Tudi železarska podjetnost je prinesla k slovenski skupnosti svoj delež

Kdor koli bo kdaj pisal o Gorenjski, posebno še o visoki Gorenjski, bodisi iz kulturnega, socialnega ali gospodarskega pogleda na delo in življenje ljudstva, ki prebiva tod, ne bo mogel mimo omembe ene najvažnejših gospodarskih osnov te naše slovenske zemlje — mimo gorenjskega železarstva. Že prvi pogled na Gorenjsko, na te slikovite gore, na soteske in jaruge z redkimi ozkimi dolinami in kotli glasno govori, da je gorenjska zemlja sicer nebeško lepa, toda trda, trda. Kdor stopa po dolini vedno globlje v naselja ob Savi in opazi življenjsko stopnjo ljudstva v tem kraju, ta ve, da ne more izvirati vse to življenje samo od tistega dela gospodarstva, ki ga nudijo alpske pokrajine na splošno. Nehote pričakuje, da se mu bo za prvim ovinkom pokazalo nekaj, kar utemeljuje to življenjsko stopnjo in to naseljenost v dolinah. Pa se mu res pokaže vrsta kaminov iz velike slovenske industrije tam v daljavi in takrat šele ve, da je to tista gospodarska osnova, ki polje kri po gospodarskem organizmu te zemlje, da je to tista baza, na kateri se razvija tako živahno življenje, ki je vzelo dokaj romantike iz sicer tihih in samotnih alpskih vasi in je dalo Gorenjski karakter industrijskih delovnih središč.

Kje je v Evropi zemlja, ki bi po tradicijah železarstva lahko stopila z Gorenjsko v isto vrsto, kje je železarstvo, ki se je na istem mestu razvijalo in ohranilo tisočletja, kot je to slučaj pri nas. Gorenjska železarska obrt sega nazaj v davne dobe, ki jih človek ni zapisoval. Zgodovinske najdenine, ki so shranjene po muzejih, pa izpričuje 3000 letno starost našega železarstva in to starost potrди vsako novo odkritje. Pa tudi za to dobo so rimski zgodovinopisci ohranili pisano besedo, četudi ne v podrobnostih. Iz dobe pred 800 in 1000 leti pa so ohranjeni že neizpodbitni dokumenti o gorenjskem železarstvu. Doba pred 50 in 100 leti pa pomeni že novo dobo, ki jo pozna vse kovinarsko ljudstvo ali samo ali iz ust svojih roditeljev, dedov in pradedov.

Visoko gori v hribih pričenjajo prvi sledovi rudarskega dela. Tam so stale tudi prve topilnice in fužine. Na Jelovci je bilo to, pod Golico pri Savskih jamah, na Zelenici, na Begunjščici in v bohinjskih hribih. Od tam je razvoj tehnike pripeljal v doline najprej fužine in potem še topilnice. Tako so se v jarugah razvile poznane železarske postojanke Kropa in Kamna gorica, Stare Fužine, Rudno, Železniki, Jesenice, Mojstrana, Javornik, Moste pri Žirovnici, Radovna in vrsta krajev z malimi kovačijami in kmečkimi plavži.

Ko pa je svet v železarstvu napredoval, je prišla konkurenca, ki ji deljena in mala slovenska železarska obrt ni bila kos. Pošla je končno še železna ruda, ta stara osnova gorenjskega železarstva, in po naših hribih in dolinah so pričeli ugašati plavži, ki so v tej zemlji goreli tisočletja. Vsa železarska obrt se je zbrala na Jesenicah, da tu nadaljuje tisto tradicionalno delo, katerega početki segajo nazaj v globino tisočletij. Jeseniške železarske delavnice so ostale, so rasle in se borile za obstanek z vsemi neprilikami in se bore tudi z vso novodobno tehnično in gospodarsko silo svetovnih železarskih postojank, katerim leži bodočnost tako rekoč na dlani. Iz zastarelih kovačnic je na Jesenicah in na Javorniku zrastle moderna železarska industrija in ni še leto od tega, ko je pod triglavsko nebo zopet posvetil nov plavž, krona vseh železarskih obratov. Jeseniška železarska industrija je postala po dolgih letih zopet prava metalurška delavnica s polnimi obrati. V novi in mladi državi mora našo delavnost čakati le bodočnost, kajti jeseniške železarne so storile svojo investicijsko dolžnost, kakor morda nobena podjetnost v kaki zemlji, in še več, na Jesenicah delajo kovinarji, kakršnih najdemo malo po evropskih delavnicah, kovinarji za razred in za izkušnjo boljši od vseh železarskih delavcev v domovini.

Ob tej gospodarski osnovi živi naše ljudstvo, se širijo naselja in se razvijajo mesta, po gorenjskih domovih pa sveti luč priličnega blagostanja, kakor redko kje po domovini. In to ljudstvo noče samo živeti, to pridno slovensko ljudstvo tudi dela, dela na vseh poljih udejstvovanja, in prav Jesenice so tiste, ki so se v tem splošnem udejstvovanju oddolžile za boljši gospodarski obstanek. Ako je kje kak slučaj, da so pomenila industrijska središča raznarodovanje ljudstva, potem se lahko na Jesenicah ponosno dvignemo in pokažemo, da je prav tu pričelo mnogokatero slovensko gibanje.

Že leta 1896. je bilo tu ustanovljeno Slovensko katoliško izobraževalno društvo, ki je postalo matica vsega slovenskega gibanja na Jesenicah. Leta 1904. je kanonik dr. Svetina ustanovil tu društvo sv. Cirila in Metoda. Leta 1894. so ustanovili na Jesenicah Slovenci svoj tamburaški krožek. Leta 1906. je ustanovil kaplan Čuk na Jesenicah Orla. Leta 1902. je bil na Jesenicah proti »Turnvereinu« ustanovljen slovenski strelski klub. Leta 1898. so Slovenci ustanovili tu svoje konzumno društvo. Tako lahko po vrsti naštevamo delo Jeseničanov za slovensko stvar in s ponosom poudarjamo, da Jesenice niso bile

§ 69. zakona o ljudskih šolah:

Razen povsem šolskih slovesnosti se učenci lahko udeležujejo samo tistih javnih slovesnosti in javnih prireditev, ki imajo obči državni ali obči nacionalni značaj ali pa so v tesni zvezi s šolo. Za tolmačenje tega predpisa je v posameznih slučajih pristojno šolsko oblastvo.

Navedene točke veljajo tudi za čas velikih počitnic. Učiteljstvo je dolžno voditi kontrolo o tem, kako učenci te predpise izvršujejo.

Toliko pametnim ljudem v pojasnilo, duševnim ubožcem pa itak ne prideš z nobenimi dokazili blizu.

Esperanto na 34. mednarodnem evh. kongresu v Budimpešti

Katoliška esperantska liga na Ogrskem je v okvirju mednarodnega evharističnega kongresa priredila tudi prvi evharistični esperantski kongres, ki je zelo lepo uspel. Kongresa so se udeležili katoliški esperantisti iz Češkoslovaške, Holandske, Italije, Jugoslavije, Kitajske in Madžarske ter Romunije. Najzanimivejša osebnost na kongresu je bil vsekakor kitajski škof Yu-Pin iz Nankinga. — Kongres je počastilo posebno veliko število duhovnikov.

Že v sredo zvečer (24. maja) so se zbirale esperantske skupine v Maria utci. Nas je posebno presenetilo veliko število tramvajskih uslužbencev in soferjev, ki so nosili napis »Esperanto«. Nekako nad 200 tramvajskih uslužbencev v Budimpešti zna esperanto, kar je bilo inozemskim esperantistom posebno dobrodošlo. Po zdravni večer v čast došlim gostom v mestnem vrtu v Arena utci je nad vse dobro izpadel. Vsi so se posluževali samo esperanta, tolmači pa so bili nepotrebni, kar je navdušilo posebno one esperantiste, ki še niso imeli prilike govoriti z esperantisti druge narodnosti.

V četrtek zjutraj je

daroval sv. mašo nankinški škof Yu-Pin v jezuitski cerkvi na Setovskij ter. Skoraj vsi esperantisti so pristopili k mizi Gospodovi. Po sv. maši je sledila esperantska pridiga. Pridigoval je dr. Frančišek Erdey, univerzitetni profesor in papeški komornik. Tudi mnogi neesperantisti so poslušali pridigo in izpraševali navzoče, v katerem jeziku neki pridiguje.

V petek 27. maja pa se je vršil prvi evharistični sestanek katoliških esperantistov v prijazni jezuitski dvorani v Maria utci. Zbralo se je nad 200 esperantistov. Ko so odpeli evharistično himno v esperantskem jeziku, je otvoril zborovanje p. Frančišek Zsiros S. J. Dr. Frančišek Erdey, burno pozdravljen od vseh navzočih, je govoril o temi »Vez ljubezni«. Kot tretji govornik je nastopil apostolski vikar v Nankingu Yu-Pin, ki je razpravljal o temi »Evharistija in socialno pomirjenje«. Na to predavanje so esperantisti posebno pazili, kajti zanimalo jih je, kako bo kitajski škof izgovarjal esperanto, a že po prvih stavkih so bili veselo iznenadeni, saj so razumeli vsako besedo. Tako so se vsi predsodki nekaterih razblinili v nič.

Dobro uspelo prvo zborovanje je zaključil dr. Avgust Marcell.

V soboto 28. maja je daroval sv. mašo v jezuitski cerkvi grof Gyula Zichy, nadškof v Kalocsi. Kanonik Gyula Lajos pa je pridigoval o temi »Sveto obhajilo naš vsakdanji kruh«.

Ob pol 11 pa se je vršilo v jezuitski dvorani v Maria utci drugo evharistično zborovanje, ki je bilo ravno tako dobro obiskano kakor je bilo prejšnji dan.

Zborovanje je otvoril g. Mihalik. Kot prvi govornik je nastopil p. dr. Modesto Carolfi iz Italije, ki je razpravljal o temi »Evharistija in družina«. Hubert J. M. Eras, župnik iz Holandske, je govoril o »Evharistiji in katoliški akciji«, p. dr. J. P. Kao iz Kitajske pa je poročal o kitajskih misijonih ter je pozival

Nove smernice za gradbeni razvoj Jesenic

Novi gradbeni zakon iz leta 1951. predvideva, da mora imeti vsako mesto svoje ureditvene osnove. Ureditvene osnove pa sestavljajo: regulacijski načrt, uredba o njega izvajanju in gradbeni pravilnik. Vse kaže na to, da bodo tudi Jesenice v kratkem dobile svoj regulacijski načrt. Če pa se že dela na to, da ga dobe, mu je treba pripravljati pot, da ne bo kesneje treba podirati tega, kar se danes gradi, če je regulacijski načrt že skoraj dejstvo.

Vsa gradbena in ureditvena dela je še pred izdelavo regulacijskega načrta usmerjati tako, da bodo v skladu z bodočim načrtom, ki ne predvideva samo novih smeri v vsej gradbeni stroki, ampak posega tudi nazaj, da se odpravijo oni nedostatki in napake, ki so starejšega datuma in ki jih je moči še odpraviti.

Živahna gradbena delavnost ter močan razvoj našega mesta v vseh ozirih sili k nujni izdelavi regulacijskega načrta. Gradbene delavnosti pa ni moči zavirati iz razloga, češ da regulacijski načrt še ni dogotovljen. Tak razlog bi bil vsekakor neupravičen, posebno še zato, ker se opaža v območju mesta velik dotok prebivalstva in s tem naraščajočo stanovanjsko krizo, ki se na Jesenicah zadnji čas prav pošteno občuti.

Kakšen bo bodoči regulacijski načrt, bo pokazala bodočnost, dejstvo pa je, da so smernice že podane in da se bosta upoštevali pri tem posebno dve vprašanji, namreč železniško in razvoj težke železne industrije.

S tem sta nakazani dve točki, s katerimi mo-

rajo Jesenice računati, in ti dve točki bosta pri regulaciji igrali posebno pomembno vlogo.

V okviru bodočega regulacijskega načrta se je reševalo tudi vprašanje parcelacije zemljišč na oni točki Jesenic, kjer se do sedaj še ni moglo napraviti kakšnih napon. Zemljišča pripadajo delno zadrugi »Družina in dom«, delno pa so last g. dr. Rekarja. Ta zemljišča so rezervirana za tako zvani vrtni del Jesenic in vse gradnje se bodo izvršile v tem smislu točno po navodilih, danih ob priliki predmetne komisijske obravnave. Celotno zemljišče v izmeri 54.000 m² je razdeljeno na primerno število stavbišč. V tem delu je regulacijski načrt rešen tako, da bodo ostala ob državni cesti trgovska in stanovanjska poslopja, ki bodo projektirana tako, da bo dana možnost ustvariti strujen hišni blok. Poslopja v tej črti bodo dvonadstropna. Ostala stavbišča bodo zadržana z enonadstropnimi, delno pa s pritličnimi stavbami. Komunikacija med posameznimi naselji bo vsestransko urejena. Zvezo s cesto proti Sv. Križu bo tvoril stopniščni odvod. V severozahodnem delu je posrečeno izbrana parcela za gradnjo občinskega zavetišča za onemogle.

Videti je, da bo ta del Jesenic najlepši ter urejen strogo po načelih modernega urbanizma.

Bodoči regulacijski načrt bo služil bodočim rodovom in jim prinašal koristi. Kakor vsaka novota ni vedno dobrodošla, tako bo tudi ta marsikje padla na nerodovitna tla, vendar bo točno upoštevanje v korist vsem in je zato nujno, da bo vsakdo sprejel regulacijski načrt s potrebnim razumevanjem. Upamo, da se bo to zgodilo.

Naši gospodarski poizkusi

Bil je naš ton, ki so ga nosile Jesenice, bila je naša smer, ki je v njih odlično prevladovala v preteklih desetletjih.

Kultura, prosveta in narodnost so skoraj le v naših vrstah našle svoje branilce in svoje graditelje. Tudi strokovni pokret delavstva je bil po pretežni večini naš, dokler se ni posrečilo razkrajajočemu liberalizmu, da je v delavske vrste po nastajajočih razpokah vdrl marksizem, versko brezbrizen in veri sovražen, narodu tuj.

Drugi so hodili daleč za nami, kakor še hodijo danes, ko tudi tu vstaja zarja novega življenja.

Mi smo bili vedno pokret iz naroda in zajemali smo vedno iz njegovih potreb in duše, in zato nikoli nismo ostajali samo pri osladnem besedičenju narejenih gest in gesel.

Z narodom smo začutili ob rastočem procvitu kulture in prosvete, da smo skupnost majhnih ljudi malega naroda, ki ga nasprotnik v službi tujih sil z močjo gospodarske moči hoče vezati v njegovi svobodi in v njegovi zdravi rasti.

zadnje v organizaciji čuvanja in ohranjevanja slovenskih svetinj.

Ko sedaj ob »slovenskem tednu« motrimo to našo gospodarsko osnovo, za katero nas morda zavidajo dežele, smo srečni, da lahko omenimo, kako so prav z Jesenic prihajali pokreti slovenske samobitnosti, kako so prav Jesenice, ta sedež našega železarstva, ogenj in svetilnik za mnoge pokrete, svetilnik tu na meji tudi v narodnostnem pogledu. In bodimo prepričani, da bodo tudi Jeseničani prvi, ki se bodo dvignili proti slehernemu omejevanju narodne svobode in kršenju njegove enakopravnosti.

Zavedli smo se šibkosti nas vseh kot poedin- cev in iz te zavesti je zrastle zdrava težnja po združitvi naših sil in naše gospodarske moči v eno celoto, v eno skupnost.

Iz tega hotenja so vstale naše zadruge: Najprej je vstalo »Prvo delavsko konsumno društvo«, ki obhaja ta čas svoj 40 letni jubilej; za njim kmalu je zrastle naša Hranilnica in posojilnica; v zadnjem desetletju je potreba poklicala v življenje Ljudsko kuhinjo in prav nazadnje, pred komaj dvema letoma našo stavbno zadrugo »Družina in dom«.

Naši nasprotniki beležijo tu lahko nekaj poizkusov, o katerih izidu imamo svoje mnenje. Beležijo lahko tudi nekaj ponesrečenih akcij in zelo malo pravih uspehov. — Tako marksisti, O tako imenovanih nacionalisti, ki so šele sedaj po 40 letih našega plodnega dela začeli s prvimi poizkusi, ni vredno tratiti prostora. Prepričani smo, da jih tudi močna gospodarska opora narodu tujega kapitala v kraju, ki so je deležni zadnje čase, ne bo rešila pred končno polomijo. Zgodovina naroda gre svojo pot in ob tej oni ostajajo ob strani s preživeto miselnostjo in z nečasovnimi ukrepi.

Ustanovitev gori navedenih naših gospodarskih združnih ustanov in delo v njih je najtrdnjše izpričevalo, kako smo bili vsa desetletja življenjsko resni, realni. Je pa tudi neizpodbiten dokaz velikega idealizma lepih desetoric tistih nesebičnih mož, ki so kljub morebitnim trenutnim natolcevanjem v teh zadrugah delali s čebelično marljivostjo, s katero so skušali nadomestiti morda manjkajočo strokovno usposobljenost.

Ne da se pa prav preceniti tiste moralne moči, ki so jo zajemali naši ljudje iz zavesti, da za smerjo s preudarnim očesom treznega, zrelega

človeka stoji močna gospodarska osnova. Te sicer ne zasledujejo predvsem in samo koristi smeri, vedeli pa smo lahko zmeraj, da bodo v primeru nuje z vso svojo močjo tudi za pokretom. Marsikaj, kar bi se nam zdelo drugače nemogoče in nedosegljivo, ob misli na to ni bilo več nemogoče in je bilo izvršeno.

Poleg teh splošnih koristi pa so velike važnosti tudi gospodarske koristi posameznikov, katerih bi brez teh organizacij nikoli ne dosegli. Konkurenčna moč konsuma je varovala gospodinjstvo pred pretiranimi cenami, močan denarni zavod je navajal k varčevanju in varčnim pomagal do gospodarskih osamosvojitvev, do samostojnih gospodarstev, do lastne strehe. Ljudska kuhinja je v enem najdražjih življenjskih krajev uvedla zmerne, da, nizke cene in odpravila nesmiseln pritisk na tiste, ki so bili prisiljeni jesti po javnih gostilnah, da bi morali razmetavati svoj denar za drage alkoholne pijače. V njenem brezalkoholnem oddelku alkoholne pijače niti na zahtevo ne dobiš. Visoko število abonentov vseh stanov izpričuje, kako modra je bila

ta ureditev. V lokalih za pivo pa je ustvarila ozračje, kamor vsakdo lahko pride, kdor zna varovati svojo čast.

Naša »Družina in dom« pa je še vedno nekako v povojih. V stanovanjski krizi je hotela biti pionir za boljše, lepše čase. Po krivdi razmer in dogodkov pa je postala nekako poizkus, kako in koliko se more delati za idealne cilje roko v roki z velepodjetjem, s kapitalom. Verjemo, da bo resna volja na naši strani tudi tu pokazala več, kakor bi mogel kdo ob danih razmerah pričakovati. Mi imamo ideale; hočemo, da zmagajo in v zmago verujemo.

Bežno smo se dotaknili tako glavnih naših združnih gospodarskih ustanov, ker so močno gradile in še gradijo v okviru naše poštene miselnosti na naših narodnih idealih. Ne bi bilo prav, če bi šli zato v Jeseniškem slovenskem tednu mimo njih.

Bile so te ustanove poizkus, kako varovati v narodno in gospodarsko izpostavljenem kraju nadotakljivost naših svetlih narodnih tradicij in to hočejo tudi ostati.

Slavko Savinšek:

Med Mežakljo in Mirco

(Dalje)

Seveda ima brž Grega prvo besedo. Ne mine pol ure, pa že sedi sredi mize med kozarci in rožami in iz ust mu lete smešne in zabavljive, primerne in neprimerne, da končno celo Anico zmore veselost in z drugimi skupaj udari v smeh.

»Ti, Grega, povej no, kako sta s Hrastovim Lojzem nahladila tistega oficirčka?«

»Veste, majhen je bil, ampak srce je imel veliko, veliko! Pa je mislil pobasati vanj tudi Lojzovo Metko. Stopical in vrtil se je okrog nje, da so ga bile same nožice in majcene brkice si je vihal, da bi se mu dekle nasadila nanje.

A ga je iztaknil Lojze. In še to, da je Metka že kar obe očesi metala vanj in z obema ušesoma prisluškovala, kdaj bo pred vrati zacingljala sablja. Nekaj časa se je Lojze vrtil in pestil Metko, ki pa si ni dala prav k sebi. Pa je sem in tja mislil in mislil, končno si jo je pa le izmislil.

Mraz je bilo tisto zimo, da je kar cvrkalo pod nogami in okrog ušes. Pride lepega dne k meni in mi skrivnostno pove: Ti, Grega, enega bi rad izplačal, že veš, katerega; pa bi rabil pomočnika. Veš, saj sam dva ali tri take prekucnem. Toda zdaj mora iti tiho in brez ravsanja. Ali bi bil ti zraven?

Lojze, za tako reč kadar hočeš, četudi opolnoči!

Ravno pravi čas, pravi Lojze, jutri zvečer o polnoči, ali si za to?

Seveda sem bil. In sva se domenila. Drugi večer čakava že ob deseti uri. Oprezovala sva okrog vogalov, da bi nama skoraj oči izskočile, pa v kremplje naju je zeblo, da bi bil skoraj vriskal. Nazadnje, okrog 11. ure jo pa primaha. Od Metke je prišel in še mati so mu po stopnicah posvetili.

Zdajle, Grega, mi prišepeta Lojze. Oba stojiva za vogalom v temi. Jaz držim v rokah vrečo, Lojze pa vrv v ustih. Pridrobi mimo oficirček. Flek, Lojze izza vogala, jaz za njim, obe roki okrog oficirčkovega života, da niti ganiti ni mogel ne z rokami ne z nogami, jaz pa mu čez glavo nataknem vrečo, potegnem doli po životu. Lojze pa že opleta in mota okrog vsega vrv. Ni minilo dvajset sekund, pa je bil povezan ko snop. A niti zamijavkal ni. Mislil, da mu je kar sapo zaprlo.

Lojze pograbi pri glavi, jaz pri nogah, pa

proti vodnjaku tam pred Kladnikovo trgovino. Oficirček niti črhnal ni. Morebiti mu je Lojze malo trdo tiščal roko na usta, ne morem reči. No, ko prideva do vodnjaka, malce postaneva, potem pa pričneva s hladitvijo.

Prvikrat v vodo: za Metko! pravi Lojze.

Drugokrat: za mojo jezo! zopet Lojze.

Tretjikrat: za tvojo vročo ljubezen!

In še četrtič, petič, šestič itd., da so nama skoraj roke primrzile v vodo.

Ko je bilo vode dovolj, pa hajdi nazaj do Metke. Zdaj pa je bilo najteže: Prinesti namočeni in zmrzli snop pred Metkina vrata. Težko je šlo. Ali ljubezen vse premore. Seveda Lojzeva, moja ne! (Nič ne glej postrani, Polonica!) Pokoncu ga postavliva in na duri nasloniva ter krepko potrkava, nato pa po stopnicah in za vogal oprezovat. In res ni trpelo dolgo, ko se odpro Metkina vrata in: cmok! je naredilo in plasnilo v sobo, da je Metka kriknila od strahu. Brž je bila luč in mati in oče in otroci in sosedje pokoncu, pa prično razvijati vrečo. Nerazumljive besede so menda prihajale iz nje pa nekakšno sklepetanje z zobmi.

No, kaj bi vam dalje pravil, saj veste boljše ko jaz. Oficirček je pil vrel čaj štirinajst dni, pa se ni mogel nič več kaj prav ogreti za naša dekleta; kar noč ga je vzela in še adijo ni rekel. Metka pa se drži zdaj Lojza kot klop.

Vsi gore v smehu ob Groginem pripovedovanju. Anici se kar solze usipajo iz oči, tako se smeje od srca.

»Ja, Lojze, to je fant. Zna se pobrigati za svojega dekleta!« pohvali Anica.

»Ej, Jože, čemu nisi ti tak?« se zasmije vanj Mihec.

»Pa bi bil še ti malo namočil onega potegavsca madžarskega, ki je okrog Anice voglaril«, oponeše Grega, režeč se sredi mize s polnim kozarcem v rokah.

Polonica dregne Grego, a je že prepozno. Jože raste izza mize. Oči mu gore in ustnici mu drgetata.

»Ti, Grega, kaj pa to tebi mar? Si ti moj varuh?«

»No, no, Jože! Saj nisem nič hudega mislil. Razumi vendar šalo!«

»Nič šala! Pusti me pri miru, mene in Anico, pa se zase brigaj in za svoje. Saj še lastne sestre nisi znal ubraniti!«

vse navzoče, naj molijo za kitajske misijone, ki kljub nasilju in premnogemu trpljenju dobro uspevajo. Na Kitajskem je sedaj že nad 3 milijone katoličanov. — Zelo ovira misijonsko delo sedanja vojna med Japonsko in Kitajsko.

Kot zadnji govornik je nastopil Johan Felföldi, ravnatelj meščanske šole, ki je govoril o katoliškem svetovnem nazoru.

Na predlog nankinškega škofa Yu-Pina so zborovalci izvolili stalni odbor za vpeljavo esperanta v evharistične kongrese. Za predsednika je bil soglasno izvoljen dr. Erdey, v častni odbor pa so soglasno izvolili Yu-Pina, škofa v Nankingu, dr. Eltschknerja, škofa v Pragi in grofa Gyula Zichija, nadškofa v Kalocsi. Ta odbor bo stopil v stik z vsemi katoliškimi ligami.

Dobro uspelo zborovanje je zaključil kanonik Gyula Lajos.

Zvečer istega dne pa je bil slovesni evharistični večer v dvorani železničarskega kluba. — Najuspelejša točka večera je bila uprizoritev misterija sv. maše. Dr. Kalocsay pa je žel buren aplavz za svojo himno, ki jo je spesnil na čast presv. Evharistiji.

V nedeljo so se esperantisti razšli z željo, da se na prihodnjem evharističnem kongresu zopet snidejo v čim večjem številu.

Golobič Peter.

V sleherni hišo list »Na mejah«, ki je izviren slovenski list!

20. jubilejni mednarodni katoliški esper. kongres

v Ljubljani od 6. do 11. avgusta 1938.

Priprave za ta kongres so v polnem teku. V častni odbor je blagovolilo vstopiti mnogo cerkvenih in svetnih odličnikov. Kongresni odbor je počastil s svojim vstopom tudi zagrebški nadškof dr. Al. Stepinac.

Dosedaj je že prijavljenih 80 udeležencev iz

Poravnajte naročnino za naš list!

5 držav. Pričakovati je velike karavane iz Češkoslovaške, kjer vlada še prav posebno zanimanje za naš kongres.

Pripravljalni odbor je že zaprosil prometno ministrstvo za polovično voznino, ministrstvo pošte pa za posebno izdajo poštnih znamk.

Program kongresa bo zelo pester. Po kongresu bomo priredili razne izlete na Gorenjsko in k sinji Adriji.

Kdor se želi udeležiti kongresa, naj se javi na naslov: Jug. kat. esper. liga, Jesenice-Fužine, Gorenjsko.

Prijavnina znaša 50 dinarjev, enodnevna prijavnina pa 15 dinarjev.

Pripravljalni odbor bo izdal kongresno knjižico, ki bo vsebovala naslove vseh udeležencev in razne zanimivosti naše lepe Slovenije.

Za kongresni odbor:
Golobič Peter.

**Delavci, študirajte
krščansko socijalno
literaturo**

Železnica naj gradi

V zadnjih letih, ko je začela procvitati železna industrija, je tudi KID znatno povečala in modernizirala svoj obrat. Na novo je bila postavljena med drugimi tudi visoka peč za taljenje železne rude, ki porabi dnevno 10 do 15 vagonov koksa in oglja ter 20 do 25 vagonov železne rude.

S splošnim povečanjem obrata KID se je tudi stalež tovarniškega osebja znatno zvišal v letu 1937 za 1.114 in v mesecu januarju 1938 za 150, tako da zaposluje podjetje danes nad 4.000 uslužbencev. Razen tega se je tudi pri »Slogradu«, ki izvršuje vsa gradbena dela v tovarni, zvišalo število delavcev za približno 500.

Ker točasno tovarna še vedno povečava in modernizira svoj obrat in je predvidena v teku letošnjega leta postavitev še druge peči, je sigurno, da se bo promet in stalež tovarniškega osebja tudi letos ponovno znatno zvišal. Z ogromnim povečanjem števila tovarniških uslužbencev, ki jim tovarna ne nudi upravnih stanovanj, je postalo stanovanjsko vprašanje na Jesenicah samih in v neposredni okolici kritično.

Vsa razpoložljiva zasebna stanovanja, kakor tudi sobe v gostilnah in hotelih so oddane, čeravno se marsikje za iste zahtevajo pretirane cene. Posledica tega je, da je železniškim uslužbencem skoraj nemogoče dobiti zasebno stanovanje, ker ga ni na razpolago. Če se pa slučajno kakšno izprazni, pa železničar ne pride v poštev, kajti tovarniški uslužbenec, katerega prejemki so za 50 do 300 odstotkov višji nego prejemki železniškega uslužbenca, lažje plača visoko najemnino kakor državni uslužbenec.

Z razširjenjem tovarniških obratov se je tudi železniški promet že povečal in se bo še, vsled česar po treba, da se tudi stalež železniškega osebja tukajšnje postaje primerno zviša. Če se

pa hoče železniškim uslužbencem, katerih del je že danes brez primernih stanovanj, sploh omogočiti službovanje in jim ustvariti znošno socialno bivanje na Jesenicah, se bo moralo resno premišljati o rešitvi stanovanjske krize.

V interesu službe bi bilo, da uprava zida na lastnem ozemlju (s katerim razpolaga) nasproti in v neposredni bližini postaje dve upravni poslopji za poročeno osebje, del nekdanje bivalnice (Prešernova cesta 5) pa naj bi se preuredil za samske sobe. Istočasno bi se naj razmisljalo tudi vprašanje namestitve in razširjenja posameznih uradov, katerih sedanji prostori ne odgovarjajo več stvarni potrebi.

Zunaj od domicila stanujočih, okroglo število po mojem poizvedovanju do 90, stanujejo: v Bohinjski Bistrici, Nomenju, Bohinjski Beli, Gorjah pri Bledu, Zasipu, Ratečah-Planici, Kranjski gori, Gozd-Martuljku, Dovje-Mojstrani, Žirovnici, Otočah in Podbrezju pri Podnartu. Od teh je približno ena tretjina stanovanjskih najemnikov.

Železnica ima na Jesenicah najlepše stavbne parcele ob Prešernovi cesti, na katerih bi mogla zgraditi zadostno število stanovanjskih prostorov za svoje uslužbenstvo. Če bi bil kdor koli drug lastnik teh parcel, bi bile brez dvoma že zdavnaj zazidane in bi tako manjšale stanovanjsko krizo.

Dolžnost železniške uprave je zato, da v interesu nemotnega službovanja in v interesu svojih uslužbencev pomaga pri reševanju krajevno stanovanjske mizerije in začne graditi na svojih parcelah sanovanjske hiše. Pri sedanji prosperiteti in pri sedanjem cvetočem prometu, na katerem ima velik del zaslug tudi železniško osebje s svojo nezlomljivo marljivostjo, je prišel čas, da železniška uprava stori svojo dolžnost.

Pijte in jejte poceni in dobro

Kdor hoče poceni jesti,
pride

v Krekov dom

Kdor hoče dobro jesti,
se abonira

v Ljudski kuhinji

Kdor hoče dobro in poceni piti, mora priti

v Katakombe

Prišla je velika količina izbornih vin. Vsak se lahko sam prepriča, da je to resnica

SATTLER LESJAK JESENICE

modna damska
konfekcija, dela
po zadnji modi
in po nizki ceni

Vsi agitirajte za naš list!
**Zahtevajte „Na mejah“ v
vseh gostilnah in kavarnah!**

Za elektriko

vse najcenejše in ugodnejše pri

Jože Markež

elektrotehnično podjetje

Jesenice, Murova, tel. 605

**Varno
naložite svoj
denar!**

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA JESENICAH

obrestuje vse stare in nove vloge po 4%. Nove vložene pa po 5%. Vaš denar je varno naložen pri njej. Zanj garancirajo hranilnične rezerve, kakor tudi vsi združni člani z vsem svojim premoženjem. Najmanj stokratna je ta garancija.